

26 iulie 2018

EG nr. 78

Comisia protecție socială, sănătate și familie

AMENDAMENT

**la proiectul de lege privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu
comportament deviant, nr. 243 din 10.07.2018**

La art. 11, alin. (2) al proiectului de lege privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant nr. 243 din 10.07.2018 se propune ca cuvintele "în termen de 3 zile lucrătoare" să fie substituite cu cuvintul "imediat", iar cuvintele "în termen de 10 zile lucrătoare" să fie substituite cu cuvintele "în termen de 5 zile lucrătoare".

Argumentare:

Considerăm, că perioada propusă de la sesizarea în scris a autorității tutelare teritoriale pînă la luarea unei decizii privind stabilirea unei măsuri destinate copilului cu comportament deviant și prezentarea raportului privind evaluarea situației acestuia este prea extinsă și nu oferă soluții imediate și prompte necesare pentru soluționarea acestor cazuri.

*E. Gudumac
Balmoș*

Elena GUDUMAC,

Galina BALMOȘ

Deputați în Parlament

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

**Comisia protecție socială,
sănătate și familie**

Amendament

**la proiectul legii privind măsurile și serviciile destinate copiilor
cu comportament deviant**

(nr. 243 din 10.07.2018)

În conformitate cu prevederile art.65 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797-XIII din 02.04.1996, prezint următoarele amendamente pe marginea proiectului de lege sus-menționat:

1. Titlul proiectului urmează a fi modificat după cum urmează „Legea privind măsurile și serviciile destinate copiilor în conflict cu legea aflați sub vârsta răspunderii penale sau contravenționale”, deoarece grupul copiilor cu comportament deviant este mai mult mai larg decât subiecții proiectului legii indicați la art. 2, lit. a) și b), respectiv și în textul proiectului urmează a fi utilizată sintagma „copii în conflict cu legea aflați sub vârsta răspunderii penale sau contravenționale”;
2. Art. 5 se modifică după cum urmează:

la alin. (1) după cuvintele „tutelă/curatelă” de completat cu textul „(fără plata indemnizației lunare – în cazul copiilor din familia biologică și cu plata indemnizației – în cazul copiilor rămași (temporar) fără ocrotire părintească)”;

la alin. (2) cuvintele „în continuare” de substituit prin cuvintele „două sau mai multe”;

alin. (3) de expus în două alineate după cum urmează:

„(3) Disponerea și realizarea măsurilor menționate la alin (1)-(2) se realizează în conformitate cu mecanismul de cooperare intersectorială aprobat de Guvern.

(4) La disponerea măsurile prevăzute la alin. (1)-(2) se iau în considerare:

- a) condițiile care au favorizat săvârșirea faptei;
- b) gradul de pericol social al faptei;
- c) mediul în care a crescut și a trăit copilul;
- d) riscul săvârșirii din nou de către copil a unei fapte prevăzute de legea penală sau contravențională;
- e) orice alte elemente de natură a caracteriza situația copilului.”.

- 3. La art. 6, alin. (2) după cuvântul „elaborat” de inclus cuvintele „5 zile lucrătoare”.
- 4. La art. 8 în ambele cazuri, cuvintele „centrul de plasament de tip familial” urmează a fi substituite cu cuvintele „serviciul de plasament de tip familial”.
- 5. La art. 10, alin. (3) de completat cu cuvintele: „Rapoartele întocmite de autoritatea tutelară locală se prezintă autorității tutelare teritoriale în termen de 3 zile. Pentru întocmirea rapoartelor, managerii serviciilor menționate la art.14, alin. (3), prezintă informații privind situația copiilor autorității tutelare locale, în cazul măsurii de supraveghere specializată și respectiv, autorității tutelare teritoriale, în celelalte cazuri.”.
- 6. Art. 11 se modifică după cum urmează:

la alin. (1) cuvintele „Părintele, alt reprezentant legal al copilului, persoana în grija căreia se află copilul, instituția de învățământ, organele de drept sau autoritatea tutelară locală” de substituit cu cuvântul „Reprezentantul poliției”.

alin. (4) de exclus, în contextul propunerii înaintate la alin. (1), precum și ținând cont de faptul că polițistul va fi invitat în mod obligatoriu la ședința Comisiei pentru protecția copilului aflat în dificultate, iar solicitarea ulterioară a opiniei acestuia referitor la măsura avizată de Comisie nu este relevantă. Prevederi privind procedura de ascultare a opiniei copilului urmează să fie inclusă în mecanismul de cooperare intersectorială care va fi aprobat de Guvern.

la alin. (6) și la alin. (9) cuvintele „prevăzute la alin. (1)” de substituit cu cuvântul „relevante”. În mecanismul de cooperare intersectorială vor fi in-

cluse prevederi care vor fi persoanele și instituțiile relevante, inclusiv copiii și părinții/reprezentanții legali/îngrijitorii acestora.

la alin (8) lit. f) de exclus, deoarece dispoziția autorității tutelare va fi emisă fără careva ședințe suplimentare, reprezentând un act administrativ de formalizare a avizului pozitiv emis de Comisie.

după alin. (10) de completat cu două alineate noi cu următorul cuprins:

„(11) În cazul examinării contestațiilor depuse de către părinți privind aplicarea măsurii în privința copilului prevăzută la art. 5 alin. (1) lit. d), dacă instanța de apel se pronunță în favoarea aplicării măsurii respective, în hotărâre instanța se va referi expres și la luarea copilului de la părinți fără decăderea acestora din drepturi părintești.

(12) În cazul în care reprezentantul legal al copilului, altul decât părintele, nu dă acordul pentru aplicarea măsurilor enunțate în art. 6-8, autoritatea tutelară teritorială poate schimba reprezentantul legal al copilului pentru atingerea scopurilor menționate în art. 3.”

7. La art. 12 alin. (2) cuvintele „părintelui, altui reprezentant legal sau al persoanei în grija căruia se află copilul, organelor de drept sau autorității tutelare locale” se substituie cu cuvântul „poliției”, iar după cuvintele „la art. 10 alin. (1) lit. b), prelungirea” se completează cu cuvintele „termenului, modificarea sau anularea”.

8. Art. 13 se modifică după cum urmează:

lit. c) cuvintele „de către instanța judecătorească” de exclus, deoarece conform art. 12 alin. (2) măsura poate fi anulată și de către autoritatea tutelară teritorială;

la lit. d) cuvintele „sau legea contravențională” de exclus, deoarece săvârșirea de către copilul supus unei măsuri a unei fapte prevăzute de legea contravențională la o vârstă la care poate fi antrenată răspunderea contravențională, nu neapărat exclude posibilitatea atingerii scopurilor prevăzute în art. 3.

9. Art. 21 de exclus, deoarece repetă prevederile cadrului normativ în domeniul serviciilor sociale și a administrației publice locale.

10. După art. 24 considerăm necesar de inclus un articol nou cu următorul cuprins:

„Articolul 25. Cheltuielile pentru serviciile prestate copiilor în conflict cu legea aflați sub vârsta răspunderii penale sau contravenționale
În cazul prestării copilului a serviciului social de zi, precum și în cazul plasamentului copilului în: serviciul social de tip familial, serviciul social de tip rezidențial sau serviciul social rezidențial cu specializare înaltă, costurile pentru prestarea serviciului sunt acoperite de către prestator, iar în cazul plasamentului copilului în serviciul de tutelă/curatelă, cheltuielile pentru creșterea și educarea copilului sunt acoperite de către părinți.”

11. La art. 26 după cuvântul „coopereze” de completat cu cuvintele „în procesul de stabilire a măsurilor destinate copilului, precum și”.
12. După art.26 de inclus un articol cu următorul cuprins:

„Articolul 27. Monitorizarea și raportarea.

(1) Monitorizarea implementării prezentei legi se realizează de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Afacerilor Interne.

(2) Raportarea privind implementarea prezentei legi se realizează conform prevederilor mecanismului intersectorial de cooperare aprobat de Guvern.”.

13. Pe tot parcursul textului cuvântul „decizie” și cuvintele „mecanismul de cooperare intersectorială” la orice formă gramaticală, de substituit cu cuvântul „dispoziție” și respectiv, cuvintele „mecanismul intersectorial de cooperare” la forma gramaticală corespunzătoare.

Deputați în Parlament

V. Bobya
P. Ștefănescu
I. Kocubes
B. Ufofori
D. Păduraru

09.02.18
La Nr. _____
Nr. 01-12/32
din _____

Doamnei Valentina BULIGA,
Președinte al Comisiei parlamentare „Comisia protecție socială, sănătate și familie”
Mun. Chișinău bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 105

Opinie
în temeiul art. 27, lit. b) al Legii nr. 52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului, a examinat în baza art. 11, lit. d) și a art. 27, lit. b) al Legii nr. 52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), proiectul Legii privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant, prezentat Parlamentului Republicii Moldova de către Ministerul Justiției. Ombudsmanul punctează faptul că proiectul de lege reprezintă o inițiativă comună a Avocatului Poporului pentru protecția drepturilor copilului și a societății civile, care a fost transmisă autorităților guvernamentale de linie, cu scopul elucidării golului legislativ în domeniul protecției copiilor care au săvârșit fapte penale dar nu cad sub incidența răspunderii penale.

În contextul celor enunțate *supra*, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului salută inițiativa autorităților guvernamentale de a completa vidul legislativ format dar, consideră abordarea propusă de Ministerul Justiției, drept una eronată, care va îngreuna sistemul de protecție a copilului. Astfel, Ombudsmanul Copilului prezintă următoarele obiecții și comentarii, menite să îmbunătățească proiectul legislativ propus spre examinare.

Avocatul Poporului reiterează suplimentar obiecția sa din avizul precedent, privind titlul actului legislativ, care îl consideră drept unul mult prea larg pentru sfera de subiecți care urmează să interacționeze cu proiectul propus spre examinare. Mai mult, Ombudsmanul evidențiază faptul că, sub noțiunea comportamentului deviant poate fi inclusă orice persoană minoră sau adult, care a comis fapte ce deviază de la normele sociale prestabilite de societatea contemporană. Astfel, orice copil cu comportament psiho-emoțional complex (deviant de la normele sociale), trebuie să fie considerat „copil în situație de risc” și poate fi subiect al Legii nr. 140 din 14 iunie 2013 privind protecția specială a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Totodată, se impune a menționa faptul că, titlul proiectului legislativ propus de autor „Legea privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant”, în opinia Ombudsmanului Copilului contravine normelor naționale de tehnică legislativă și

normelor cu privire la protecția drepturilor copilului. Concluzionând, considerăm că titlul proiectului respectiv contravine prevederilor stipulate în art. 42, alin. (1) și (2) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative și respectiv urmează a fi modificat după cum urmează „**Legea privind copiii care au săvârșit fapte penale dar nu cad sub incidența răspunderii penale**”.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului opinează asupra faptului că, norma juridică trebuie să fie clară, inteligibilă, întrucât cei cărora li se adresează trebuie nu doar să fie informați în avans asupra consecințelor actelor și faptelor lor, ci să și înțeleagă consecințele legale ale acestora. În caz contrar, principiul *nemo censetur ignorare legem* (nimeni nu are voie să nu cunoască legea), nu ar mai putea fi aplicat, ceea ce ar avea grave consecințe asupra securității raporturilor sociale, a existenței societății în general. Mai mult, în jurisprudența, Curții Europene a Drepturilor Omului se subliniază importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind și o serie de repere pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru asigurarea acestor exigențe. Astfel, în cauze precum *Sunday Times contra Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord*, 1979, *Rekvényi contra Ungariei*, 1999, *Rotaru împotriva României*, 2000, *Damman împotriva Elveției*, 2005, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că „**nu poate fi considerată «lege» decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și regleze conduita**. Individul trebuie să fie în măsură să prevadă consecințele ce pot decurge dintr-un act determinat”; „o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane – care, la nevoie poate apela la consultanță de specialitate – să își corecteze conduita”; „în special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice”.

Analizând prevederile enunțate în art. 7 al prezentului proiect, Ombudsmanul constată faptul că autorul proiectului, propune plasamentul copiilor care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală sau contravențională în serviciile de tutelă/curatelă. În asemenea situații este de evidențiat faptul că serviciul de tutelă/curatelă, conform prevederilor stipulate în art. 32, alin. (2) al Codului Civil, se institue în cazurile când minorului „...i s-a atribuit statut de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau statut de copil rămas fără ocrotire părintească”. Din cele enunțate conchidem faptul că serviciile date nu corespund scopurilor de reeducare pentru subiecții proiectului de lege prezentat.

O atenție deosebită Avocatul Poporului pentru drepturile copilului a atras prevederilor art. 7, 8, 18 și 19 din proiectul propus spre examinare, care prevăd plasarea copiilor în servicii de plasament de tip rezidențial sau plasament de tip rezidențial cu specializare înaltă. Precizăm faptul că, în redacția prezentată de autor serviciile date pot intra sub incidența art. 4, alin. 2 al Protocolului opțional al Convenției împotriva torturii și altor pedepse și tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (în vigoare pentru

Republica Moldova din 28 noiembrie 1995)¹ astfel, protocolul stipulează faptul că „privarea de libertate înseamnă orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin ordinul oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură”. În acest context, Ombudsmanul Copilului, atrage atenția asupra necesității efectuării unei expertize de compatibilitate a proiectului național racordat la standardele internaționale în domeniu.

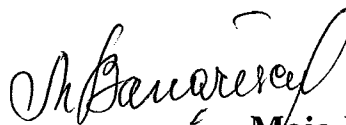
De asemenea, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, făcând referire la prevederile Comentariului nr. 10 din 2007² al Comitetului ONU pentru drepturile copilului indică faptul că, folosirea privațiunii de libertate are consecințe foarte negative asupra dezvoltării armonioase a copilului și îngreunează în mod serios reintegrarea sa în societate. În acest sens, articolul 37 litera (b) din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, prevede în mod explicit că privarea de libertate, inclusiv arestarea, detenția și închisoarea, ar trebui să fie folosită doar ca o măsură de ultimă instanță și pentru o perioadă cât mai scurtă de timp, astfel încât dreptul copilului la dezvoltare să fie pe deplin respectate și asigurate.

În concluzia celor expuse Avocatul Poporului pentru drepturile copilului, luând în considerație obiecțiile conceptuale prezentate, propune Forului Legislativ, modificare proiectului de Lege privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant sub două aspecte generale.

Primo – din proiectul de lege prezentat se vor exclude prevederile din art. 2, lit. b) privind copii care au săvârșit fapte prevăzute de legea contravențională dar nu sunt pasibili de răspundere penală. Luând în considerare faptul că gravitatea faptei contravenționale este una mai redusă, în comparație cu fapta penală. iar impactul social nu este atât de puternic Ombudsmanul Copilului, consideră oportun introducerea acestor copii în calitate de subiecți ai Legii nr. 140 din 14 iunie 2013 privind protecția specială a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Secundo – restrângerea categoriei de subiecți asupra cărora poate fi aplicat prezentul proiect de lege astfel încât să se includă doar copiii care au săvârșit fapte penale dar nu cad sub incidența răspunderii penale.

Cu respect,

Maia BĂNĂRESCU,
Avocat al Poporului pentru protecția drepturilor copilului

Ex: Dumitru Darea
Tel: 022 23 48 00
dumitru.darea@ombudsman.md

¹ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=MDA&Lang=EN

² https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=5&DocTypeID=11